

Gozdna učna pot Rožni studenec

Andrej BONČINA*

Ali prebivalci Kočevske sploh potrebujejo gozdno učno pot? Gozd je namreč prisoten na vsakem koraku, zarašča kmetijske površine; celo tisti, ki živijo v centru mesta, ga lahko opazujejo z oken svojih stanovanj. Pa vendar; v obmestnih gozdovih bomo našli veliko shojenih stezic, srečali različne ljudi: starejše občane, malčke in osnovnošolce z učiteljicami in varuškami, (stare) starše z otroki in vnuki, sprehajalce psov, itn. Tudi nekateri od obiskovalcev Kočevske, kar dva tisoč na leto jih obišče Kočevsko, zaidejo v obmestne gozdove. Razlogov za učno pot je torej veliko.

Kočevski gozdarji so se odločili, da bodo obudili nekoč zelo priljubljeno in obiskano lokacijo – Rožni studenec, domačini ga najraje imenujemo "Roznbrun", ki izvira ob vznožju Stojne in se po nekaj desetih metrih izliva v kraško reko Rinžo. Pečat celotni okolici daje studenec, ki je na krasu vreden več kot drugje. V preteklosti so ljudje k njemu hodili po vodo, kasneje je bilo ob izlivu studenca v Rinžo kopališče – Pri Pavlu in Petru. Okolica studenca je bila še posebno priljubljena v obdobju sindikalnih zabav in gasilskih vesellic. V bližini studenca, na jasad in ob gozdnem robu, so bile pogoste družinske zabave in pikniki. Pozimi se je Rinža spremenila v drsališče, vznožje Stojne pa je postalo sankališče, v zadnjem času pa tudi "poligon" za smučarski tek. V zadnjem desetletju so se jase in poti zarasle, Rinža za kopanje ni več primerna, tudi sam izvir so vrtine in gradnje vodnega omrežja okrnili in je postal kar neugleden.

Gozdna učna pot poteka od Marofa do Rožnega studenca, pa naprej do jeza na Rinži, nekaj časa vzdolž Rinže, nato do Mrzlega studenca in se zaokroži nazaj do Rožnega studenca, ki predstavlja osrednjo

točko poti. Gozd ob poti ni tipičen, ne za Kočevsko in ne za kraško območje. Pa vendar je izbira razumljiva. Pot je od mesta dosegljiva peš (1 km), lokacija ima tradicijo in je bila pri domačinih nekdanj že priljubljena, hkrati pa se na območju poti srečujejo različni krajinski elementi – gozd, voda, jasa, polje, naselje, kar je zagotovo za obiskovalca poti privlačno. Tudi začetek poti – Marof, gozdarski center Kočevske, kjer je na vpogled stalna razstava del akademskega kiparja Staneta Jarma in kjer

Slika 1: Lega gozdne učne poti ob Kočevju

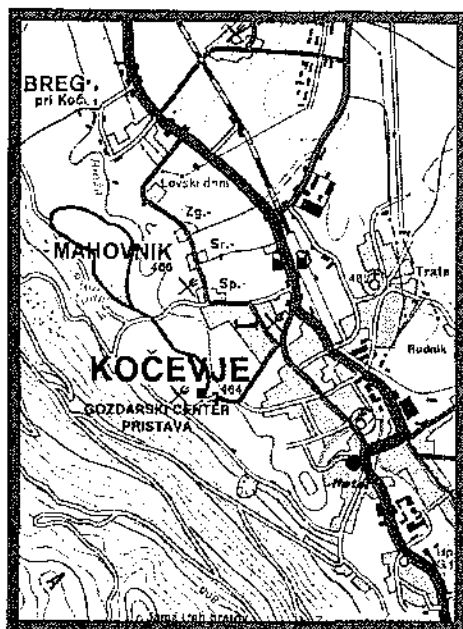

* Mag. A. B., dipl. inž. gozd., Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo, 61000 Ljubljana, Večna pot 83, SLO

so razstavljeni kipi likovnih delavnic, je primerno izbran.

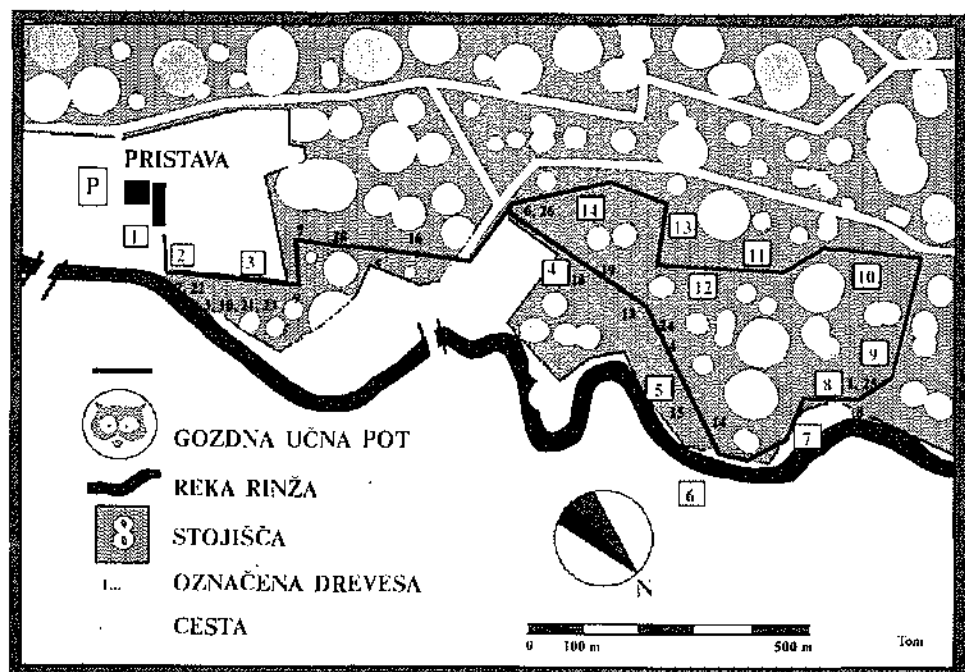
Obiskovalec lahko ob poti opazuje različne gozdne združbe in gozdne sestoje, fragmente loga črne jelše in velikega jesena, gabrovo-hrastovega gozda, jelovja na kislem substratu, dinarskega jelovega bukova, itn. Drevesna in grmovna sestava sta zato izjemno pestri, povečujejo ju še vnešene vrste (macesen, zeleni bor, smreka, duglazija), ob poti lahko obiskovalec najde kar 26 (!) različnih drevesnih vrst. Če k temu dodamo še različne grmovnice, je ponudba tudi za nekoliko zahtevnejše obiskovalce poti zadostna. Tudi drevesnica na začetku poti, vodne kotanje in mravljišča ob poti prispevajo k njeni privlačnosti.

Primerno strukturi predvidenih obiskovalcev, v največji meri bodo to osnovnošolci in družine, sta izbrani dolžina in trasa poti ter njena oprema. Dolžina poti je približno tri kilometre, večidel poteka po starih poteh, po zloženem terenu, brez večjih vzponov in zato fizično ni naporna. Ena od slabosti izbire lokacije poti je log in z njim povezana velika vlažnost, blatna tla in občasno tudi obilica komarjev.

Slika 3: Detajli z učne poti (vse slike povzete iz zloženke Gozdna učna pot Rožni studenec)

Slika 2: Karta gozdne učne poti z označenimi stojšči, drevmem

Pot je predstavljena v vodniku, ki bo v pomoč zlasti učiteljem. Izdelali in izdali so ga gozdarji Zavoda za gozdove Slovenije, Območne enote Kočevje. Izšel je v nakladi 3000 izvodov. V njem najdemo opis štirinajstih stojišč, karto poti ter kratek opis osemindvajsetih drevesnih in grmovnih vrst. Pri oblikovanju vodnika je sodelovalo veliko gozdarjev (Hartman, Kocjan, Košir). Rezultat je, tudi po prvih odzivih uporabnikov, prijazen in lično izdelan vodnik; tiskan na recikliran papir, opremljen z duhovitimi barvnimi ilustracijami (Jenčič, Močivnik) ter različnimi skicami in fotografijami (Konečnik). Tekst (Prelesnik, Hartman, Kocjan) je v glavnem prilagojen osnovnošolski populaciji, zato ni suhoparen, avtorji poskušajo združiti strokovne informacije in znanje z duhovitimi primeri, vse skupaj pa je prežeto tudi z naravovarstveno (vzgojno) mislijo.

V vodniku in ob poti je označenih štirinajst stojišč. Na začetku poti je s panojema na kozolčkih opisana gozdna učna pot, sova je njeno prepoznavno znamenje, predstavljena je Pristava (Marof) kot gozdarski center Kočevske in projekt Kočevski naravni park. Druga točka je *Gozdna drevesnica*. Za drevesne in grmovne vrste ni posebnega stojišča, ampak so s tablicami na drevesih predstavljene vzdolž cele poti, opisane pa v zadnjem delu vodnika. Naslednje stojišče je *Rožni studenec*, nemški Kočevarji so ga imenovali Roash-prunn, ki je poleg samega izvira, pomena vode, idr., primeren tudi za predstavitev vloge gozda ali kar, kot so poimenovali avtorji vodnika, odnosa *Gozd in človek*.

Naslednje stojišče – *Gozdovi so različni* omogoča vpogled v log črne jelše, v fragment gozda belega gabra in hrasta ter v nasad smreke in zelenega bora. Ob jezu lahko na drugi strani Rinže opazimo Kofel, ki je primer huma – apnenčaste gorice s trietažnim jamskim sistemom. Uvrščen je v seznam slovenske naravne dediščine. Naslednje štiri točke (*Reka Rinža, Vodna*

mlaka, Kraška jama, Mrzli studenec) so namenjene opisu kraških značilnosti, pomenu vode za oblikovanje kraških pojavov, vode kot okolja, v katerem najdemo posebne življenjske združbe ter pomena pitne vode. Naslednja, enajsta točka predstavlja delo gozdarjev, opisuje pomen načrtovanja in nege gozda, hkrati pa poskuša odgovoriti na vprašanje – kaj je gozd. Stojišče ob mravljišču je namenjeno opisu nekaterih živalskih vrst in njihovem pomenu v gozdnemu ekosistemu. Mahovi, lišaji in gobe so predstavljene na skupni točki. Zadnja točka pa je namenjena gozdnim tloom.

Poleg vodnika je individualnim obiskovalcem na razpolago zloženka z nekaj osnovnimi informacijami o poti in s karto poti za lažjo orientacijo.

Gozdna učna pot poteka le po enem oddelku (GE Stojna, oddelek 43), večji del je v državni lasti, le ena parcela je zasebna (Mikuž). Sečnjo je v preteklem letu zgledno in na visoki strokovni ravni opravilo Gozdno gospodarstvo Kočevje. Tudi gojitveni načrt je bil prilagojen gozdni učni poti; kot posebnost navedimo vzpostavitev dveh gozdnih jas, pa različne omejitve pri izvedbi sečnje in spravila zaradi vodnih izvirov. Drugo nujno potrebno infrastrukturo – zemeljska dela (jase), postavitve klopi, postavitve mostičkov, brvi in ograj, nasutje poti, utrjevanje poti z bruni, je ob stalnem sodelovanju Zavoda za gozdove izvedlo Gozdno gospodarstvo Kočevje ob soglasju in podpori Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS, izdajo vodnika pa je sofinancirala Zavarovalnica Triglav.

Zaključim lahko, da so kočevski gozdarji v času, ki ni najbolj naklonjen gozdarstvu, opravili sijajno delo. Resda je otvoritev poti že mimo, vendar bomo uspešnost in smiselnost izdelave gozdne učne poti presojali šele čez nekaj let. V tem obdobju pa čaka gozdarje veliko dela – stalno vzdrževanje poti in občasno vodenje skupin.